

РЕФОРМА ПРОФІЛЬНОЇ ОСВІТИ, СТАВЛЕННЯ СУСПІЛЬСТВА ДО ЗМІН PROFESSIONAL EDUCATION REFORM, SOCIETY'S ATTITUDE TO CHANGE

Статтю присвячено огляду законодавчої бази реформування профільної освіти, та відношенню суспільства до змін. Оскільки нормативно правова база є важливою частиною профільного реформування, організація ефективної старшої профільної школи є одним із викликів українському суспільству. Підготовка якісних змін в профільній школі, забезпечить ефективне функціонування старшої профільної школи, зокрема: навчання протягом усього життя; кількість предметів має бути скорочена; предмети будуть як обов'язковими; так і вибірковими; можливість для шкіл створювати власні «спекурси»; впровадження у старшій школі інтегрованих предметів.

Міністерство освіти внесло зміни до зарахування учнів в академічні ліцеї, щодо відрахування та переведення до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти. Зміни відбулися і в прийманні першокласників, законом передбачено розділ на різні типи навчальних закладів, зокрема початкова школа, гімназія, ліцеї. Створено положення про освітній округ і опорний заклад освіти затверджене постановою КМУ від 19.06.2019 №532, для забезпечення раціонального та ефективного використання наявних ресурсів.

Просвітницька робота є важливою складовою успішного реформування профільної освіти, постановою КМУ від 19.06.2019 №532, передбачено організація проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи серед громадськості щодо утворення опорних закладів освіти та їх філій. Створення інформаційної бази, для учнів 9 класів та їх батьків щодо вибору учнями напряму (профілю) навчання, зокрема: «Освітня карта», території містить опис всіх освітніх установ, що здійснюють профільне навчання; профорієнтування та супровід, підтримка, як вчителів, батьків, психологів, в обрані профілю навчання; формування індивідуальної освітньої траєкторії учнів (Закон України «Про повну загальну середню освіту» № 463-IX від 16 січня 2020).

Громадська думка що до реформування освіти, є доволі суперечливою. Протягом 2020-2021 років, в місті Кривий Ріг, проводилось дослідження в якому брали 75 осіб, вчителі, адміністрація, та психологи. За результатами дослідження, визначили настрої спільноти, невпевненість в майбутньому, відчуженість від впровадження змін, але водночас вчителі хочуть бути залучені в процесі реформи. Постійні зміни в реформуванні освіти призвели до того, що немає сталої освітньої моделі, суспільство не бачить перспективи та всієї картини в цілому. Необізнаність в реформі освіти, як батьків, так і вчителів, свідчить про погане інформування, та слабку підтримку з боку суспільства. Засоби масової інформації є ефективною системою інформування. Окрім цього необхідно досягти порозуміння, як з батьками, так і вчителями. Метод прийняття рішення консенсус, схваленого всіма учасниками навчального процесу, допоможе віднайти рішення яке влаштує всіх.

Ключові слова: реформа освіти, законодавча база, суспільна думка, метод консенсусу.

The article is devoted to the review of the legal framework for the reform of specialized education, and the attitude of society to change. As the regulatory framework is an important part of the profile reform, the organization of an effective senior profile school is one of the challenges for Ukrainian society. Preparation of qualitative changes in the profile school, will ensure the effective functioning of the senior profile school, in particular: lifelong learning; the number of items should be reduced; items will be required; and selective; opportunity for schools to create their own «special courses»; introduction of integrated subjects in high school.

The Ministry of Education has made changes to the enrollment of students in academic lyceums, regarding the expulsion and transfer to state and municipal educational institutions for complete general secondary education. Changes have taken place in the admission of first-graders, the law provides for a division into different types of educational institutions, including primary school, gymnasium, lyceum. The regulations on the educational district and the basic educational institution approved by the resolution of the Cabinet of Ministers of June 19, 2019 №532 were created to ensure the rational and efficient use of available resources.

Educational work is an important component of successful reform of specialized education, the resolution of the Cabinet of Ministers of 19.06.2019 №532, provides for the organization of informational and explanatory work among the public on the establishment of support educational institutions and their branches. Creating an information base for 9th grade students and their parents on students' choice of direction (profile) of study, in particular: «Educational card», the territory contains a description of all educational institutions that provide specialized training; career guidance and support, support, as teachers, parents, psychologists, in the chosen profile of study; formation of individual educational trajectory of students (Law of Ukraine «On Complete General Secondary Education» № 463-IX of January 16, 2020).

Public opinion on education reform is quite controversial. During 2020-2021, in the city of Kryvyi Rih, a study was conducted in which 75 people, teachers, administration, and psychologists took. According to the results of the research, they determined the mood of the community, uncertainty in the future, alienation from the implementation of changes, but at the same time teachers want to be involved in the reform process. Constant changes in education reform have led to the fact that there is no sustainable educational model, society does not see prospects and the whole picture. Ignorance in the reform of education, both parents and teachers, indicates poor information and weak support from society. The media is an effective information system. In addition, it is necessary to reach an understanding with both parents and teachers. The method of decision-making consensus, approved by all participants in the learning process, will help find a solution that suits everyone.

Key words: education reform, legal framework, public opinion, consensus method.

УДК 37:005.336.2

DOI <https://doi.org/10.32843/2663-5208.2022.34.13>

Шулюк Н.І.

аспірантка кафедри практичної психології Криворізький державний педагогічний університет

Пріоритетом держави є забезпечення доступом до якісної профільної освіти, оскільки суспільство зазнало значних змін в професійній діяльності. Традиційна система освіти, яка базувалась на простому засвоєнні і відтворенні інформації, не актуальна, головною метою освіти наразі є всебічний розвиток особистості. Професійна діяльність майбутнього висуває вимоги до швидких змін в професійному зрості людини, тобто «гнучкі навички» (Soft skills), вони допомагають працювати з інформацією, не відстати від життя і впевнено почувати себе в професії.

Законодавча база є неодмінною складовою якісного профільного навчання, розглянемо зміни які відбулися в правовому полі.

Згідно з постанови Кабінету міністрів від 30.09.2020 р. № 898 «Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти» важливою компетентністю є «навчання впродовж життя, що передбачає здатність визначати й оцінювати власні потреби та ресурси для розвитку компетентностей, застосовувати різні способи розвитку компетентностей, знаходити можливості для навчання і саморозвитку» [18].

На сьогодні в контексті нової української школи, профільна освіта, до 2027 року МОН планує завершити низку трансформаційних змін, після чого старша школа 10-12 класи, стане профільною і трирічною. Така система почне діяти з 1 вересня 2027 року, як це прописано в законах «Про освіту» та «Про повну загальну середню освіту» [6].

Профільна освіта зазнає змін, зокрема значно скоротиться навантаження учнів наразі кількість обов'язкових предметів (інваріантної складової) – складається з 22, скоротиться до 9. Це дає можливість школі визначити свій профіль і поглиблено викладати обрані предмети [10].

На вивчення 22 обов'язкових предметів старшокласник витрачає близько 30 годин на тиждень при максимально допустимому навантаженні у 33 годин на тиждень. Відповідно до запропонованих нових навчальних планів на обов'язкові дисципліни у 10-му класі відведено 20,5 годин, а в 11-му – 18,5 годин на тиждень [10].

Старша школа має стати профільною. Пропонується позбутися такого явища як «універсальний профіль». Проект оновленого типового навчального плану передбачає, що школа повинна обов'язково обрати 2-3 предмети з циклу «профільних», а також доповнити їх дисциплінами з циклу «вибірково-обов'язкових» предметів (не менше двох)» [10].

Можливість для шкіл створювати власні «спецкурси» для поглиблення профільного навчання. Тобто йдеться про викладання вузьких спеціалізованих дисциплін, які є близькими до профілю, що обирає школа. Міністерство освіти, пропонує, тематику і зміст спеціальних курсів розробляти вчителям, з наступним їх погодженням у встановленому порядку. Навчальний заклад може також обирати відповідний спецкурс з уже розроблених і рекомендованих МОН [10].

Тобто, школи будуть самі пропонувати спецкурси, варіативну складову, для поглибленого профільного навчання. З'являться інтегровані предмети, такі як: «Література», «Історія», «Людина і суспільство», «Математика».

Міністерство освіти впроваджує у старшій школі інтегровані предмети, щоб дитина отримала цілісну картину світу. Тобто, немає специфічного поділу на багато предметів. Якщо учень обрав гуманітарний напрям, то він вивчає поглиблено цілу палітру гуманітарних предметів, фізику, хімію, біологію, це інтегрований курс «Людина і природа». Інтегровані знання з правознавства, економіки, предмету «Людина і світ» школярі старших класів отримуватимуть в рамках предмету «Людина і суспільство» [10].

Зарахування учнів до академічних ліцеїв відбувається згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 16.04.2018 № 367 «Про затвердження Порядку зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти», (п. 2. ч. 4.1) визначає механізми зарахування учнів до закладів освіти для здобуття профільної середньої освіти за денною формою навчання, переведення учнів з одного закладу освіти до іншого, відрахування учнів із закладів освіти [12]. Розпорядження Кабінету міністрів України від 14.12.2016 № 988-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року» [11].

Зарахування до ліцею, наказ від 16.04.2018 №367 (п. 2. ч. 4.1) 10 класу, відбувається на конкурсній основі, конкурс не проводиться якщо є вільні місця. Конкурс проводиться (п. 2. ч. 4.4) до початку та впродовж навчального року, можуть бути проведені додаткові вступні випробування для зарахування на вільні місця (за їх наявності) у 10-11 (12) класах [12].

Порядок вступу (п. 2. ч. 4.5), до закладу освіти та конкурсні завдання для вступних випробувань схвалюються педагогічною

радою закладу освіти та затверджуються його керівником. Завдання для конкурсу мають бути оприлюднені на інформаційному стенді закладу освіти та на його веб-сайті, не менше ніж за два місяці до початку проведення конкурсних випробувань. Види та форми проведення конкурсних випробувань схвалюються на педагогічній раді закладу освіти та затверджуються його керівником [12].

Тобто, заклади освіти вирішують самостійно (в рамках чинного законодавства) за якими показниками обирати на конкурсній основі учнів до 10-11 (12) класів. Конкурсні випробування (п. 2. ч. 4.8) проводяться в усній, письмовій або з використанням цифрових технологій формах (тестування, у тому числі комп'ютерне, диктант, письмова робота, усне опитування за білетами, захист творчих робіт, співбесіда тощо) [12].

Реформа профільної освіти змінила заклади освіти, від 2021 року, приймання першокласників будуть здійснювати не всі школи, Закону України «Про загальну середню освіту» (Ст. 35, ч.1, яка визначає типи закладів освіти, що забезпечують здобуття загальної середньої освіти), в Україні здійснюється реформування закладів освіти.

Законом передбачено розділ на різні типи навчальних закладів, зокрема початкова школа, гімназія, ліцей. Початкова школа може функціонувати як самостійний заклад освіти або як структурний підрозділ гімназії, яка забезпечує базову середню освіту (5–9 класи). Академічні ліцеї можуть функціонувати як окремий вид навчального закладу, так і структурним підрозділом гімназії (5–11 класи) [6].

Зміни в профільній освіті передбачають покращення надання освіти, за рахунок підвищення кваліфікації вчителів, обладнання класів новітніми технологіями оскільки фінансування шкіл буде збільшено [21].

Метою переходу загальноосвітніх закладів до профільного навчання є: підвищення якості надання загальної середньої освіти; врахування індивідуальних потреб кожного учня; можливість для учнів обирати свою освітню траєкторію; створення мережі закладів освіти профільного спрямування; забезпечення умов для проведення профорієнтації учнів, що враховують їх інтереси та здібності [21].

Організація профільного навчання передбачає створення моделі яка складається з трьох етапів: вивчають та оцінюють мету та завдання профільного навчання та умови, за яких його реалізують (аналітичний етап); вивчають засоби і форми моделювання (перспективний етап); реалізують

задум і відтворюють на практиці розроблений проект профільного навчання (виконавчий етап) [14].

Завданням організації якісного профільного навчання є створення безпечного освітнього середовища, концентрації та ефективного використання наявних ресурсів, їх спрямування на задоволення освітніх потреб здобувачів освіти, створення єдиної системи виховної роботи. Один зі способів запровадити профільного навчання – створити освітній округ. Так можна буде забезпечити раціональне та ефективно використання наявних ресурсів і матеріально-технічної бази закладів освіти. Положення про освітній округ і опорний заклад освіти затверджене постановою КМУ від 19.06.2019 № 532 [19].

Виходячи з нових умов навчання учнів, постають нові завдання для навчальних закладів: формування нового колективу вчителів, або підвищення кваліфікації для існуючого колективу; створення навчально – методичних, матеріально – технічних ресурсів; укладання угод з вищими навчальними закладами, міським центром зайнятості; формування навчального плану; організація проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи серед громадськості щодо утворення опорних закладів освіти та їх філій. Затверджено постановою КМУ від 19.06.2019 № 532 [19].

Складовою успішного вибору профілю є до профільна підготовка, тому перед навчальним закладом постають такі завдання: створення можливостей освітнього закладу для прийняття учнів за профільним спрямуванням; створення програми курсів за вибором; інформаційна просвіта, та складання профільних карт, про напрямки й можливості профільної підготовки; анкетування учнів 9 класів та узагальнення результатів; діагностика індивідуальних особливостей школярів; добір педагогічних кадрів для проведення курсів за вибором.

Форми реалізації допрофільної підготовки: запровадження курсів за вибором; поглиблене вивчення окремих предметів на диференційованій основі; факультативи; предметні гуртки; наукові товариства учнів; мала академія наук.

Важливим етапом профільної орієнтації є інформаційна кампанія серед учнів 9 класів та їх батьків щодо вибору учнями напряму (профілю) навчання. Старшокласникам необхідно надати інформацію про типи й рівні установ профільного навчання післяшкільної освіти, у формі сайту, «освітній карті» території. «Освітня карта» території містить опис всіх освітніх установ,

що здійснюють профільне навчання і дозволяє старшокласникам визначити шляхи і моделі профільного навчання.

У Кривому Розі на разі немає розробленої «освітньої карти», на сайті <https://krmisto.gov.ua/ua/schools.html> можна переглянути заклади загальної середньої освіти, міста Кривого Рогу. На жаль інформації замало, у порівнянні з освітньою картою Києва інформацію можливо переглянути на сайті <https://osvita-map.monitoring.in.ua/>.

«Освітня карта» міста, району, загальноосвітніх навчальних закладів, надасть учневі повну інформацію про найближчі заклади освіти. Вона може бути інтерактивною, як в місті Києві (на сайті: <https://osvita-map.monitoring.in.ua/>), ми можемо побачити всі освітні заклади міста, коли натискаємо на заклад в спливаючому вікні є вся інформація про заклад, адресу, тип закладу, ступінь, форма власності, мова, директор школи, електронна пошта, сайт, наповнюваність, та ін.

«Освітня карта» міста, району, надасть інформацію як для батьків, так і для учнів, про професійно-технічні, вищі навчальні заклади, а також напрями навчання у них. На базі цієї інформації учні дізнаються про умови приймання та навчання, перспективи подальшого працевлаштування.

Інформативна робота це великий вклад в майбутню профорієнтацію учнів, необхідно системно вивчати запити школярів та їх батьків, провести психолого-педагогічну діагностику, бесіди, анкетування, консультації, тестування, з метою виявлення якостей, які важливі при виборі професії. Проінформувати про результати дослідження та виявити профілі, що користуються найбільшим попитом серед школярів. Проаналізувати та надати інформацію учням та батькам, щодо перспективи соціально-економічного розвитку району, області, потреб місцевого ринку праці, розмірів заробітної плати тощо.

Навчання за академічним профілем, це поглиблене вивчення предметів, таких як мова, математика, фізика, хімія, та ін. Багато учнів не бачать перспективи, що їм дасть вивчення обраного предмету, яку професію вони отримають. Наприклад що дасть поглиблене вивчення англійської мови, які професії є в перспективі, більшість дітей бачать професію викладача, перекладача, існують і інші професії, такі як програміст, маркетолог, менеджер, журналіст та ін.

Важливу роль в профорієнтуванні відіграє супровід, підтримка, вчителів, батьків, психологів, в обранні профілю навчання.

Успішність профільного навчання у старшій школі залежить від до профільного

та профільного навчання та психологічного супроводу цього процесу. Зокрема, С.Н. Чистякова та О.П. Шестопалова вважає необхідним науково-практичне розрізнення профільної (освітньої) орієнтації та професійної орієнтації [22; 23].

Психологічний супровід передбачає всебічну допомогу учневі, це тестування, профільне консультування, профільні курси, обрання навчального закладу, формування індивідуальної освітньої траєкторії.

Законом України «Про повну загальну середню освіту» № 463-ІХ від 16 січня 2020 передбачає можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії учня. До цього є ряд вимог та особливостей, але питання спроможності закладу освіти забезпечити цю траєкторію визначається самим закладом [5].

Пріоритетним напрямком держави є реформування освіти. «Нова українська школа», загальна середня освіта є основною ланкою безперервної освіти і за тривалістю, і за вагомістю. Метою якої є забезпечення становлення учня як особистості, закласти фундамент для успішної самореалізації людини впродовж життя. Трансформація освіти полягає в організації навчального процесу, дидактико-методичне забезпечення, підходів до оцінювання освітніх результатів у напрямку посилення особистісної орієнтації освіти, її розвивального, компетентнісного, демократичного характеру [13].

Освітня політика української держави має враховувати європейську екстраполяційну та економічно ефективну моделі, що мають ґрунтуватися на людину центрованій парадигмі освіти, компетентнісному підході, концепції вимірюваності освітньої якості [13].

Модернізацію загальної середньої освіти слід впроваджувати до таких основних пріоритетів – особистісної та компетентнісної орієнтованості, спрямованості на гармонійний розвиток дитини, гуманітаризації та фундаменталізації змісту, його міжпредметної інтеграції, доступності, посилення діяльнісного і креативного складників змісту, його виховного потенціалу, зокрема в напрямі громадянського і національно-патріотичного виховання учнів [9].

Освітня політика має реалізовуватись у контексті потреб модернізації країни, з урахуванням економічного стану країни, враховуючи найважливіші освітні проблеми, та обґрунтовані способи розв'язання в найближчі роки та в перспективі. Очевидно, що реформування не може бути успішним, якщо здійснюється як потік постійних, локальних змін, часто суперечливих,

концептуально не об'єднаних, не має широкої підтримки та розуміння в освітян і суспільства [13].

Відповідно до компетентнісного підходу, результатом навчання має стати сформованість предметних і ключових компетентностей, «яких кожен потребує для особистої реалізації, розвитку, активної громадянської позиції, соціальної інклюзії та працевлаштування і які здатні забезпечити життєвий успіх молоді у суспільстві знань» [7].

Постійні зміни в реформуванні освіти призвели до того, що немає сталої освітньої моделі. Суспільство, вчителі та батьки, не бачать перспективи та всієї картини в цілому, для чого потрібні зміни та до чого вони призведуть. Кілька поколінь учнів, навчаються в постійних змінах, а також їх вчителі та батьків виявилися включені в освітній процес, що протікає в умовах постійно змінюючись системи освіти. Освітня реформа має враховувати інтереси держави, суспільства та навчальних закладів. Якщо інтереси не враховані, то суспільство не буде сприймати та впроваджувати реформи. Доцільно залучити всіх учасників освітнього процесу, до змін в системі освіти, та впровадити просвітницьку кампанію, яка надасть об'рунтовану інформацію, щодо реформи освіти.

Ставлення суспільства є важливою складовою будь якої реформи, та довіра до гілок влади. Позитивне відношення суспільства до освітніх реформ пришвидшує впровадження. Соціальні взаємини є найважливішим ресурсом, що допомагає додати повсякденному життю стабільний і надійний характер. Т. Гоббс, зазначав, мотивом, яким керуються громадяни у своєму підпорядкуванні правителям, є їхні власні інтереси, навіть якщо довіра відсутня [3, с.116-120].

Зміни в реформі загальної середньої освіти передбачає ухвалення нових державних стандартів, заснованих на окреслених у «Рекомендаціях Європейського Парламенту та Ради Європи» ключових компетентностях, які мають бути наскрізними в змісті 4 навчальних предметів і необхідними для успішної самореалізації особистості; запровадження нового підходу «педагогіка партнерства» в системі: «учень – учитель – батьки»; підвищення мотивації вчителя як провідника докорінних і системних змін через збільшення оплати праці, надання академічної свободи та стимулювання його професійного зростання; створення нової структури школи; децентралізацію управління, що призведе до

часткової автономізації закладів освіти; справедливий розподіл публічних коштів, що забезпечить рівний доступ учнів до якісної освіти; переосмислення ролі вчителя й учня, зумовлене розподілом відповідальності між ними за результати навчання [16].

Провівши дослідження за для виявлення змін в психологічному та соціальному самопочутті учасників освітнього процесу Українських шкіл, що відбулися за роки освітніх реформи та аналіз соціальних настроїв.

Протягом 2020-2021 років, в місті Кривий Ріг, проводилося опитування 75 учасників навчально-виховного процесу, з них батьків 18,8%; педагоги початкової школи 25%; педагоги основної/старшої школи 25%; адміністрація закладів (директор, заступник) 3,1%; психологи 28,1%. З них жінок 93,8%, чоловіків 6,3%. Вік опитаних: менше 35 років, 46,9%; 36-46 років, 40,6%; більше 46 років, 12,5%.

Проаналізувавши настрої спільноти, невпевненість в майбутньому, відчуженість від впровадження змін. Ми провели дослідження, опитавши вчителів та батьків, отриманні такі данні опитування, із загальною числа опитаних, «Стан реформи освіти в Україні», 37,5% хаотизація, 21,9% започаткування, (рис. 1). Більшість респондентів вважають, що реформа освіти ще на початку свого шляху, необхідно враховувати що у суспільства немає повної загальної картини, за для чого ті чи інші зміни.

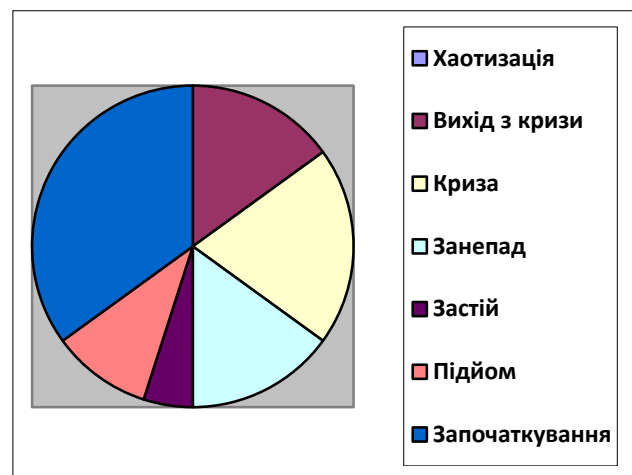

Рис. 1. «Стан реформи освіти в Україні»

50% респондентів вважають, що «Реформи в повній загальній середній освіті», мають бути поступові або часткові. Лише 21,9% респондентів вважають, що необхідні радикальні зміни в повній загальній середній освіті, (рис. 2).

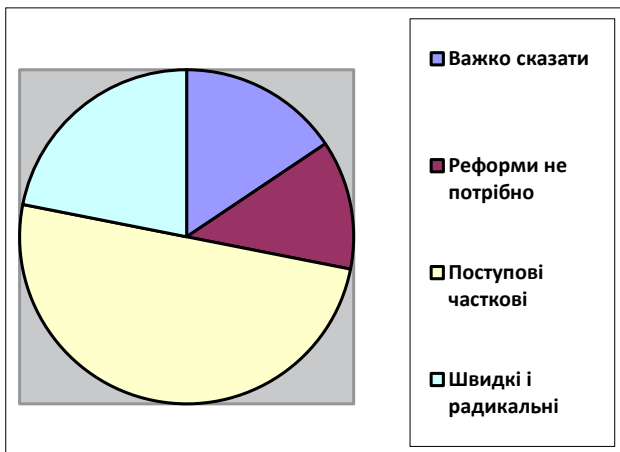

Рис. 2. «Реформи в повній загальній середній освіті»

Причетність до реформування повної загальної середньої освіти в Україні суспільство відчувають 28,1%, беруть участь 15,6%. Тобто немає залучення суспільства до введення реформи профільної освіти в дію, (рис. 3).

На запитання «Яка найперша емоція у Вас виникає коли Ви думаєте про те, що відбувається реформа у сфері загальної середньої освіти?», 9,4% радість, інші відповіді які ми отримали, це страх, жах, подив, навіщо вона потрібна, що вона змінить. 50% опитаних, відповіли що втомилися від постійних реформ в освіті.

Респонденти, впевнені на 46,8% що зможуть покращити якість шкільної освіти, зробити навчання цікавим і сучасним. 43,7% респондентів готові підвищувати кваліфікацію. 34,4% респондентів відчувають тривогу стосовно до сертифікації, яка впливатиме на рівень заробітної плати.

Отримані данні свідчать про необхідність в реформі освіти, слабку підтримку з боку суспільства, постійні зміни та непевність в майбутньому призвели до низької довіри до держави. Опитуванні, готові сприяти реформі освіти, але вони хочуть бути залученими до реформи, як в тому

щоб її впроваджувати, так і втому яким чином її впроваджувати.

Необхідно провести інформаційну проєкцію серед суспільства, пояснити переваги профільної освіти, наприклад одна з переваг це розвантаженість учнів, кількість обов'язкових предметів скорочується, українські старшокласники вчать 19-20 предметів. Профільна освіта, це лише 7 обов'язкових предметів, інші предмети варіативна складова (учень обирає що йому цікаво, або предмети які мають відношення до його майбутньої професії), таким чином робиться акцент на більш глибоке вивчення цілого ряду дисциплін.

Стандарт освіти полягає в розвитку компетенцій, які засновані на переході від простої ретрансляції знань, характерних для традиційних шкіл, підготовці до життя в сучасних умовах на основі системно-діяльнісного підходу. Спеціалізація, є однією з форм діяльнісного підходу, оскільки учні діяльно підходять до вибору навчального плану і свого майбутнього. Звідси поява обов'язкових предметів.

Оскільки умови життя змінилися, стара шкільна система в принципі не відповідає новій соціальній структурі суспільства, випускники шкіл не пристосовані до вимог життя, зміст освіти не відповідає вимогам економіки – і тому школа потребує радикальної модернізації.

Суспільна думка недооцінена, знаходження спільного рішення, як важливого чинника успішного здійснення перетворень у профільній освіті. Наразі питання як переконати батьків є актуальним, та відкритим. У. Ліппман вважав що пізнавальні можливості людини обмежені: людина не може знати все, бути абсолютно поінформованим, оскільки навколишнє середовище занадто складне і мінливе. Він першим запропонував поділ на еліту, поінформованих громадян та малоінформованих громадян [8].

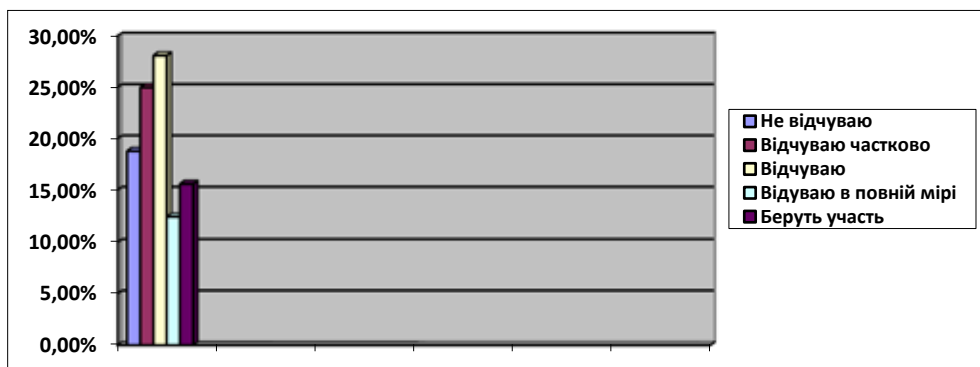

Рис. 3. «Причетність до реформування повної загальної середньої освіти»

Брак інформації породжує чутки, найкраща профілактика чуток створення і підтримання в належному стані ефективної системи засобів масової інформації, що володіє в очах населення високим престижем надійності і достовірності [15].

Пропонуємо розв'язання спірних питань, щодо профільної освіти, методом досягнення консенсусу, це принцип колегіального ухвалення рішення, що передбачає позитивне вирішення конфлікту на основі погодженої позиції, компромісу, співробітництва [4]. Тобто, консенсус – це метод прийняття рішення, яке схвалюють всі учасники процесу.

Слово консенсус походить від латинських слів *sum* – «з» або «спільно» і *sentire* – «мислити» або «відчувати». Таким чином, «консенсус» означає «мислити (відчувати) спільно». Термін «консенсус» зазвичай використовується як для позначення процесу прийняття рішення, так і для самого рішення. Таким чином, консенсус невід'ємно пов'язаний з самим процесом. Метод консенсусу, що не схожий на інші методи прийняття рішень (наприклад, голосування, засноване на думці більшості), широко використовується зараз [20].

Критерії успішної дискусії (переконання): у прийнятті рішення має бути якомога більше учасників; учасники мають бути активними; учасники мають прийти до спільного рішення; всі учасники рішення мають внести рівноправний внесок в прийняття рішення.

Основні стратегії ефективного переконання: 1) зруйнувати позицію опонента по спілкуванню; 2) переконати, довести, підняти до рамок істинного, правильного. Тобто, аргументувати так щоб опонент усвідомивши мінуси своєї позиції, прийняв вашу точку зору, як правильну. (Герасимов І.В.)

«Руйнувати» позицію опонента можна: прямо і відкрито вказуючи на те, «де і чому» партнер по спілкуванню, на вашу думку; гнучко, технічно підбиваючи опонента до розуміння того, «що, де і чому» він не має рації. (Герасимов І.В.)

Зруйнувати позицію опонента можливо віднайшовши, мінуси в його позиції, і поставити під сумнів вироблені у зв'язку з цим уявлення, переконання. Коли позиція похитнулася, гнучко спонукати його самого, шляхом роздумів, робити нові, висновки. Позиція ведучого має бути непохитна, емоційно-заразлива, інтенсивна (Герасимов І.В.).

Інтенсивний (лат. *Intensivus*) який дає найбільшу продуктивність [1].

Якими особливостями, ознаками характеризується інтенсивне спілкування:

висока динаміка спілкування; тверда позиція і повне управління ситуацією; всебічне знання (розуміння) предмета обговорення.

Ведучий має чітко розуміти позицію опонента, які його вимоги, погляди, потреби, інтереси. Визначити сильні та слабкі сторони своєї позиції, та позиції опонента. Необхідно цілком і повністю розуміти, відчувати вашого опонента.

Ведучий має гнучко обходити всі можливі опори, заперечення партнера по спілкуванню. Прийоми які використовуються: запобігати різним запереченням, опорів; навідні запитання, техніка «З так»; «зв'язування думок», «вибір без вибору».

Мілтон Еріксон помітив, що люди чинять опір прямими вказівками і що слід проявляти якусь гнучкість навіть в прямому впливі, тому він виділив ряд мовних прийомів, які направляють думки, почуття, бажання людини в потрібному вам напрямку, обходячи його можливого чи явного опору. Використання різного роду маніпулятивних технік, прийомів, а також нестандартні, що збивають з пантелику, і перехоплюють ініціативу прийоми і ходи.

Ведучий має володіти професійною риторикою. Риторика – «добра новина, вона дає людям як свободу, так само як і влада над іншими людьми». Риторика – «здатність переконувати словом і суддів у суді, і радників у Раді, і народ у Народних зборах, та й на всяких інших зборах громадян. Володіючи такою силою, ти і лікаря будеш тримати в рабстві, і вчителя гімнастики, а що до нашого ділка, виявиться, що він не для себе наживає гроші, а для іншого – для тебе, що володіє словом і умінням переконувати юрбу ». І далі – «Знати суть справи красномовству немає ніякої потреби, треба тільки відшукати якийсь засіб переконання, щоб здаватися невігласам великим знавцем, ніж справжні знавці» [17].

Ведучий має дотримуватися рамок 3 основних категорій: все, що ви говорите, варіює у сфері інтересів опонента (опонентів), нехай навіть, ці інтереси він поки ще і не усвідомлює; логічність, переконливість ваших аргументів – це діалог з розумом, свідомістю вашого опонента; він хоче розуміти, знати і у нього в результаті не повинно бути ніяких сумнівів, порівняйте, приведіть аргументи, доводьте, демонструйте, показуйте; емоційність ваших доводів – це діалог з емоціями партнера, його підсвідомістю.

У стародавній риторичі використовувалися поняття: етос – моральний початок; логос – думка, укладена в мові; пафос – почуття, наснага, вкладене в мові» (М.Р. Львів).

Етос – етична, моральна позиція людини, що готується своєю мовою спонукати людей на певні дії, закликати до зміни поглядів, ставлення до предмета висловлювання; етос самим прямим чином співвідноситься з почуттям громадянської відповідальності за сказане чи написане слово.

Логос – та важлива для людей думка, ідея, яка повинна стати предметом їх активних роздумів і засвоєння на діалектичному рівні.

Пафос – це відповідна ситуації, мети висловлювання форма мовного вираження, найбільшою мірою сприяє розумінню і засвоєнню змісту висловлення» (С.Ф. Іванова).

Ведучий має гнучко та технічно відпрацьовувати будь-які заперечення. Відпрацьовуючи заперечення, необхідно: прогнозувати всі можливі заперечення, суперечливі реакції опонента; знати, що відповісти на будь-які заперечення, тобто на будь-які заперечення опонента повинні бути підготовлені переконливі доводи, аргументи, відповіді; вміти спокійно, впевнено сприймати будь-які заперечення, коли вони виникають; уважно і активно слухати і розуміти, що вам хочуть сказати; володіти різними техніками, прийомами зміни позиції вашого опонента, в залежності від ситуації і форми висунутого заперечення.

Відпрацьовувати заперечення можна: швидко і логічно, переконливо, підтвердженими фактами і достовірною інформацією; швидко і красиво-це трюїзмами, метафори, техніка «бумеранг»; гнучко, знімаючи реакцію опору, заперечення і плавно підводячи до своєї позиції, точці зору («психологічне айкідо» та ін.) [2].

Висновки з проведеного дослідження. Реформа профільної освіти має бути комплексною, як на законодавчому рівні так і в суспільстві. Нажаль суспільна думка в реформуванні освіти, наразі є не врахованою. Належне підтримання суспільства, допоможе прискорити реформу профільної освіти.

Для забезпечення дієвої системи організації профільної освіти, має бути створена: законодавча база, інформування населення, досягнення спільної точки дотику, за допомогою досягнення консенсусу. В подальшій роботі ми розробляємо просвітницькі лекції для батьків, про профільну освіту.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Київ : «Перун», 2005.

2. Герасимов И. В. Интенсивное общение: технология динамичного убеждения и эффективного переубеждения. «Психология, социология и педагогика». URL: <https://psychology.snauka.ru/2012/11/1274>.

3. Гоббс Т. Левиафан или Материя, форма и власть государства церковного и гражданского. Москва : Мысль, 2001. 123 с.

4. Гуменюк Л. Й. Соціальна конфліктологія: підручник. Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2015. 564 с.

5. Закон про повну загальну середню освіту – експертний огляд для громад. Закон України «Про повну загальну середню освіту» № 463-IX від 16 січня 2020 року. Департамент гуманітарної політики. URL: <https://humpolitic.dniprorada.gov.ua/2021/03/16/zakon-ukraini-pro-osvitu-ta-pzso/>.

6. Закон України «Про повну середню освіту» документ 463-IX, чинний, поточна редакція – Редакція від 08.08.2021, підстава – 1658-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>

7. Концепція «Нова школа. Простір освітніх можливостей». URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

8. Липпман У. Общественное мнение. Москва : Институт Фонда «Общественное мнение», 2004. 384 с.

9. Ляшенко О. І., Максименко С. Д., Топузов О. М. Про зміст загальної середньої освіти : науково-аналітична доповідь. Національна академія педагогічних наук України. 2015. С. 118.

10. Міністерства освіти і науки України. «Пропонуємо новачки та запрошуємо до обговорення: розробленого проекту типового навчального плану для учнів 10-11 класів». URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/usi-novivni-novini-2017-01-16-proponuemo-novaczivn-ta-zaproshuemo-do-ob>

11. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Порядку зарахування, відрахування та переведення учнів до державних і комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти». URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-poryadku-zarahunannya-vidrahuvannya-ta-perevedennya-uchniv-do-derzhavnih-ta-komunalnih-zakladiv-osviti-dlya-zdobuttya-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti>

12. Міністерство освіти і науки України, наказ «Про затвердження Порядку зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти». URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/Новини/2018/05/10/1_nakaz_367.pdf.

13. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні. Педагогічна думка. 2016. С. 448.

14. Нова Українська школа. «Як запровадити профільну освіту не «для галочки», а для учнів». URL: <https://nus.org.ua/view/yak-zaprovadyty-profilnu-osvitu-ne-dlya-galochky-a-dlya-uchniv/>.

15. Новиков Д. В., Иванов А. В. Психология массовых коммуникаций : учеб. пособие. Комсомольск-на-Амуре : ФГБОУ ВПО «КНАГТУ», 2013. 76 с.

16. Онищук Л. А. Нова українська школа: реалії та перспективи. Український педагогічний журнал. 2018. № 1. С. 47–53.

17. Платон. Избранные диалоги. Москва : АСТ. 508 с.

18. Постанова Кабінету міністрів від 30.09.2020 р. № 898«Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-p#Text>

19. Про затвердження Положення про опорний заклад освіти. Затверджено постановою КМУ від 19.06.2019 № 532. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/532-2019-p#Text>.

20. Тараканов Е. В. Агрегирование данных мультисенсоров в беспроводных сенсорных сетях. : дис. ... канд. тех. наук. Томск, 2012. 95 с.

21. Урядовий портал. Реформа освіти і науки. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/rozvitok-lyudskogo-kapitalu/reforma-osviti>.

22. Чистякова С. Н. Профессиональные пробы и выбор профессии: Книга для учителя : навч. посіб. Москва : Просвещение, 2007.

23. Шестопалова О. П. Дослідження структури пізнавальних здібностей, інтересів та мотивації старшокласників профільних фізико-математичних класів в умовах освітньої орієнтації. *Соціально-психологічні аспекти формування іміджу навчальних закладів: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції. МОН України, АПН України, Інститут психології ім. Костюка.* 1997. С. 23–24.